

ΤΜΗΜΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	<i>e</i> x MBA
ΚΩΔ. ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΛΕ1	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εταιρική Διακυβέρνηση
Credits	6	ΕΞΑΜΗΝΟ	2 ^ο
ΟΝΟΜ/ΝΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ	Σ. Ζούντα	E-MAIL	szounta@aegean.gr

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο όρος «Εταιρική Διακυβέρνηση» (ΕΔ) περιγράφει τον τρόπο και τις διαδικασίες με τις οποίες οι εταιρίες διοικούνται και ελέγχονται. Σύμφωνα με τις αρχές της ΕΔ του ΟΟΣΑ, η Εταιρική Διακυβέρνηση χαρακτηρίζεται ως ένα σύνολο σχέσεων ανάμεσα στη διοίκηση των εταιριών, το Διοικητικό Συμβούλιο, τους μετόχους και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέλη (stakeholders) με βασικούς στόχους:

- τον προσδιορισμό και τη γνωστοποίηση των επιδιωκόμενων σκοπών της εταιρίας,
- την εξασφάλιση της διαφάνειας των πεπραγμένων της διοίκησης για την προστασία των συμφερόντων όλων των κατηγοριών μετόχων (μέσω disclosures),
- τον εντοπισμό των βασικών κινδύνων που η εταιρία αντιμετωπίζει κατά τη λειτουργία της,
- τον προσδιορισμό των μέσων επίτευξης των εταιρικών στόχων,
- την οργάνωση του συστήματος διαχείρισης κινδύνων και
- την παρακολούθηση των ενεργειών της Διοίκησης κατά τη διαδικασία εφαρμογής και επίτευξης των ανωτέρω.

Πεδίο εφαρμογής της ΕΔ είναι σύμφωνα με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, «ανώνυμες εταιρίες που εισάγουν ή έχουν εισαγάγει μετοχές ή άλλες κινητές αξίες τους σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά.». Οι αρχές και το θεσμικό πλαίσιο της ΕΔ καθορίζονται από Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αρχές του ΟΟΣΑ, τη «Βίβλο Εταιρικής Διακυβέρνησης» και Νόμους του Ελληνικού Κράτους (Ν.3016/2002, Ν.3091/2002, Ν.3693/2008, Ν.3884/2010, Ν.3873/2010 κ.α.).

Συνοπτικά αναφέρουμε ότι το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΔ καλύπτει τα παρακάτω:

- Σύνθεση, Μέγεθος, Μέλη και Ανεξαρτησία του Διοικητικού Συμβουλίου
- Υποχρεώσεις-Καθήκοντα, λειτουργία και αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου
- Καθορισμός και διάρθρωση αμοιβών ανεξάρτητων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας, οργάνωση-αρμοδιότητες εσωτερικού ελέγχου
- Κυρώσεις.

Το μάθημα θα καλύψει τις έννοιες, τις αρχές τους στόχους και το πεδίο εφαρμογής της Εταιρικής Διακυβέρνησης σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, θα συνδέσει τη έννοια της ΕΔ με την εφαρμογή του Ελέγχου (Εσωτερικού και Εξωτερικού), τις πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Social Responsibility), την Διοικητική Λογιστική στο επίπεδο του Responsibility Accounting και στην προετοιμασία εκθέσεων απόδοσης ανά κέντρο υπευθυνότητας και τέλος με τα Ethics, τους Κώδικες Δεοντολογίας και καλών πρακτικών. Κάθε ενότητα θα καλύπτεται σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο (μέσω case studies, εργασιών και παράθεση best practices), προκειμένου οι σπουδαστές να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα και γνώση για τη σημασία, τη χρησιμότητα και την αναγκαιότητα της ΕΔ ως εργαλείου γνωστοποιήσεων και προστασίας όλων των ενδιαφερόμενων με την εταιρία μελών.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η διαδικασία αυτή στοχεύει να εφοδιάσει το σπουδαστή – ερευνητή με τα απαραίτητα στοιχεία που του χρειάζονται, για να προσεγγίσει τόσο επαγγελματικά όσο και επιστημονικά τη θεωρία και την πρακτική της Εταιρικής Διακυβέρνησης. Τόσο η θεωρητική ανάλυση, όσο και η εκτενής αναφορά σε case studies, δημοσιευμένες έρευνες και μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά καθώς και καλές πρακτικές, θα παρέχουν στον σπουδαστή μια ολοκληρωμένη εικόνα για τη συμβολή της Εταιρικής Διακυβέρνησης σε θέματα που άπτονται της προστασίας των έννομων συμφερόντων των μετόχων και λοιπών ενδιαφερομένων μερών και θα επισημάνουν την καίρια σημασία της στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας και αποδοτικότητας των εταιριών.

Σε συνθήκες έντονου ανταγωνισμού στη διεθνή αγορά, με επιτακτική την ανάγκη προσέλκυσης νέων επενδυτών- ή διατήρησης των ήδη υπάρχοντων- μέσω της Χρηματιστηριακής αγοράς ή μέσω Εξαγορών και Συγχωνεύσεων, η ΕΔ ενισχύει την εμπιστοσύνη και προάγει τη διαφάνεια των εργασιών όσων εταιριών την εφαρμόζουν προσφέροντάς τους άλλο ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σύμφωνα με τον πρώην chairman του SEC Arthur Levitt *“Αν μια χώρα δεν έχει τη φήμη για την εφαρμογή πρακτικών Εταιρικής Διακυβέρνησης από τις εταιρίες που εδρεύουν σε αυτήν, τα κεφάλαια θα διοχετευθούν σε άλλες χώρες. Αν οι επενδυτές δεν έχουν εμπιστοσύνη στο επίπεδο αποκαλύψεων, τα κεφάλαια θα διοχετευθούν σε άλλες χώρες. Αν η χώρα χαρακτηρίζεται από χαλαρά λογιστικά πρότυπα, τα κεφάλαια θα διοχετευθούν σε άλλες χώρες. Και όλες οι εταιρίες αυτής της χώρας θα υποστούν τις δυσάρεστες συνέπειες»*.

Τέλος, η σύνδεση της ΕΔ με τον Έλεγχο, την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, το Responsibility Accounting και τα Ethics θα εφοδιάσει τους σπουδαστές με μια σφαιρική εικόνα για τις διασυνδέσεις της με την οργάνωση, τη διοίκηση και τη λειτουργία των εταιριών.

ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Έως το τέλος αυτής της θεματική ενότητας, ο σπουδαστής θα:

- Γνωρίζει τον ορισμό, τη σημασία, τους βασικούς πυλώνες και τη χρησιμότητα της ΕΔ
- Εξοικειωθεί με το κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο (εθνικό και διεθνές), τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή της ΕΔ καθώς και τη χρησιμότητα αυτής για το σύνολο της εταιρίας
- Αποκτήσει γνώσεις αναφορικά με την πρακτική εφαρμογή της ΕΔ σε εθνικό και διεθνές επίπεδο (papers, case studies, best practices)
- Είναι σε θέση να αναγνωρίσει και να εφαρμόσει στην πράξη τις τεχνικές της ΕΔ στον οργανισμό ή εταιρία όπου απασχολείται.
- Συνδυάζει τις πρακτικές της ΕΔ με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, τον Έλεγχο, τη Διοικητική Λογιστική και τα Ethics τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε πρακτικό επίπεδο.
- Τέλος, στο πλαίσιο του παγκόσμιου οικονομικού ανταγωνισμού και της ανάγκης των επιχειρήσεων για εξεύρεση νέων επενδύσεων, θα αναγνωρίσει τη συμβολή της ΕΔ για το σύνολο της οικονομίας και της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται η εκάστοτε επιχείρηση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Στην έναρξη του εξαμήνου, θα πραγματοποιηθούν 8 διδακτικές ώρες διαλέξεων με φυσική παρουσία των σπουδαστών στη Χίο. Στη συνέχεια και μέχρι το τέλος των διαλέξεων, θα υλοποιείται μία τριώρη διάλεξη ανά εβδομάδα μέσω distance learning, μέχρι να συμπληρωθούν οι 32 διδακτικές ώρες του μαθήματος σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα και τον σχεδιασμό του μεταπτυχιακού προγράμματος. Μέρος της διάλεξης (κυρίως το τελευταίο ημίωρο) θα χρησιμοποιείται για συζήτηση και ανατροφοδότηση κλπ. Στο τέλος της κάθε διδακτικής ενότητας, στους σπουδαστές θα ανατίθεται μια εργασία (βλ. παρακάτω «μέθοδοι αξιολόγησης») με σκοπό την πλήρη κατανόηση και την πρακτική εφαρμογή της θεωρητικής γνώσης που θα έχει παρουσιαστεί στην κάθε ενότητα. Στο τέλος του εξαμήνου, οι σπουδαστές σε εξεταστούν και θα αξιολογηθούν με γραπτές εξετάσεις.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- 4 Ατομικές εργασίες στο τέλος της κάθε ενότητας (μελέτη case studies,

papers, best practices και απαντήσεις σε σχετικά ερωτήματα) (10% καθεμιά-40 % συνολικά του τελικού βαθμού)

- Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου (60% επί του τελικού βαθμού)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λαζαρίδης Θεμιστοκλής και Δρυμπέτας Ευάγγελος (2011): Εταιρική Διακυβέρνηση, Εκδόσεις Σοφία
- Μούζουλας Σπήλιος (2003): Εταιρική Διακυβέρνηση, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Robert A.G Monks and Minow Nell (2011): Corporate Governance, Wiley 5th edition
- Georgen Marc (2012): International Corporate Governance”, Prentice Hall
- Tricker Bob R.I (2009): Corporate Governance, Principles, Policies and Practices, Oxford University Press, 3rd edition.
- Steen Thomsen and Martin Conyon (2012): Corporate Governance: Mechanisms and Systems, Mc Graw-Hill, 1st Edition.
- Fahlenbrach, Rüdiger, and René M. Stulz, (2011), Bank CEO Incentives and the Credit Crisis, *Journal of Financial Economics*, **99**, 11-26.
- La Porta et al. (2000): Investor protection and corporate governance, , *Journal of Financial Economics*, 58, pp 3-27

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #1 (Σάββατο 9/4/16 9.00-12.00 και 16.00-21.00, Χίος)

- «Εταιρική Διακυβέρνηση-Περιεχόμενο, Χρησιμότητα, Κανονιστικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο», Ορισμός, σκοπός, χρησιμότητα ΕΔ, Εφαρμογή ΕΔ, Ρυθμιστικό- κανονιστικό πλαίσιο ΕΔ, ΕΔ στην Ελλάδα, Πρακτικές εφαρμογές και συζήτηση.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #2 (Δευτέρα 18/4/16, 18.00-21.00 DL)

- Ανάθεση εργασίας πάνω στο περιεχόμενο της πρώτης διάλεξης «Εταιρική Διακυβέρνηση- Περιεχόμενο, Χρησιμότητα, Κανονιστικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο» και συζήτηση επ’ αυτής.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #3 (Δευτέρα 25/4/16, 18.00-21.00 DL)

- Εταιρική Διακυβέρνηση και Έλεγχος –Ορισμός, χρησιμότητα και αναγκαιότητα ελέγχου από τις επιχειρήσεις, ανάλυση σημείων διασύνδεσης ΕΔ και Ελέγχου (εσωτερικού και εξωτερικού), σημασία, προ απαιτούμενα καλής εφαρμογής, συμβολή Ελέγχου, πρακτικές εφαρμογές, συζήτηση.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #4 (Τρίτη 3/5/16, 18.00-21.00 DL)

- Ανάθεση εργασίας πάνω στο περιεχόμενο της δεύτερης θεματικής ενότητας «Εταιρική Διακυβέρνηση και Έλεγχος» και συζήτηση επ' αυτής.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #5 (Δευτέρα 9/5/16, 18.00-21.00 DL)

- Εταιρική Διακυβέρνηση και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Corporate Social Responsibility)-Ορισμός, χρησιμότητα και εφαρμογές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ανάλυση σημείων διασύνδεσης ΕΔ και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, σημασία, προ απαιτούμενα καλής εφαρμογής, συμβολή Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για την επιχείρηση και τα ενδιαφερόμενα μέρη αυτής, πρακτικές εφαρμογές, συζήτηση.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #6 (Δευτέρα 16/5/16, 18.00-21.00 DL)

- Ανάθεση εργασίας πάνω στο περιεχόμενο της τρίτης θεματικής ενότητας «Εταιρική Διακυβέρνηση και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Corporate Social Responsibility)» και συζήτηση επ' αυτής.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #7 (Δευτέρα 23/5/16, 18.00-21.00 DL)

- Εταιρική Διακυβέρνηση και Management Accounting - Ορισμός, χρησιμότητα, εργαλεία και συμβολή της Διοικητικής Λογιστικής (πιο συγκεκριμένα του Responsibility Accounting) για τον ετήσιο και μακροχρόνιο προγραμματισμό δράσης των επιχειρήσεων, ανάλυση σημείων διασύνδεσης ΕΔ και Responsibility Accounting, σημασία, προ απαιτούμενα καλής εφαρμογής και σύνδεση του Responsibility Accounting με ζητήματα αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας στελεχών και τμημάτων, διαφάνειας λειτουργιών, ελέγχου και ενημέρωσης των stakeholders, πρακτικές εφαρμογές και συζήτηση.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #8 (Δευτέρα 30/5/16, 18.00-21.00 DL)

- Ανάθεση εργασίας πάνω στο περιεχόμενο της τέταρτης θεματικής ενότητας «Εταιρική Διακυβέρνηση και Management Accounting» και συζήτηση επ' αυτής.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ #9 (Δευτέρα 6/6/16, 18.00-21.00 DL)

- Εταιρική Διακυβέρνηση και Ηθική (Ethics) -Ορισμός, εφαρμογή και σημασία της Ηθικής και του Κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας στις επιχειρήσεις, ανάλυση σημείων διασύνδεσης ΕΔ και Ethics, προ απαιτούμενα καλής εφαρμογής, συμβολή των Ethics στην εφαρμογή της Εταιρικής Διακυβέρνησης, ανάλυση best practices και case studies και συζήτηση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

*e***xMBA**
Διοίκηση Επιχειρήσεων